

Ministerie van Landbouw, Natuur & Voedselkwaliteit
T.a.v. viceminister-president mevrouw drs. C.J. Schouten
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Overgoo 13
2266 JZ Leidschendam
070 3376200
info@cbl.nl
www.cbl.nl

postadres
Postbus 262
2260 AG Leidschendam

Leidschendam, 10 april 2019

NL15 ABNA 0513 5446 74
BIC: ABNANL2A
KvK V 40412403

Ref.: 19.013/MJ/

Betreft: Bijdrage aan realisatie van de LNV-visie

Excellentie,

Direct na de lancering van uw visie Waardevol en Verbonden, heeft het CBL, de brancheorganisatie voor supermarkten en foodservicebedrijven, de waardering uitgesproken voor de omslag naar kringlooplandbouw en uw hoge ambitie die uit de visie spreekt. De supermarkt- en foodservicebranche wil waar mogelijk een bijdrage leveren aan de achterliggende doelen en met u verkennen waar doelen kunnen worden geconcretiseerd, mogelijk aangevuld en verder uitgewerkt in maatregelen. Waar wet- en regelgeving belemmeringen vormen, hopen wij in goed overleg met het Kabinet oplossingen voor een effectieve aanpak te realiseren.

Met u constateren wij dat voedsel meer is dan de eerste levensbehoefte voor iedereen. Voedsel heeft ook economische, maatschappelijke en culturele waarden en betekenis. Iedereen is consument. Veel mensen werken direct en indirect in de voedselketen. In de supermarkt- en foodservicebranche alleen al zorgen de ruim 300.000 medewerkers ervoor dat voedsel altijd en overal beschikbaar is voor de Nederlanders. De productie en distributie van voedsel heeft een grote (toegevoegde) waarde voor de Nederlandse economie. Daarnaast verbindt eten en drinken mensen met elkaar. Bij elke gebeurtenis of bijeenkomst wordt een hapje en een drankje geserveerd. Supermarkten fungeren als ontmoetingsplek voor mensen uit de wijk of het dorp en voorzien zo in sociale contacten. Voedsel in al zijn facetten wordt vaak als vanzelfsprekend gezien. Dit kan als verdienste worden beschouwd voor iedereen die met voedsel bezig is. Maar tegelijk moeten we benadrukken hoe bijzonder het is dat voedsel veilig is, met zorg geproduceerd en altijd en overal beschikbaar en betaalbaar is.

Bij het CBL zijn aangesloten:

Albert Heijn | Aldi | Bidfood | Boni Markten | Boon Sliedrecht | Coop Supermarkten | Deen Supermarkten | Detailresult | EMTÉ Supermarkten | Hoogvliet | Jan Linders | Jumbo Supermarkten | De Kweker | Lekkerland | Lidl Nederland | Makro Nederland | Nettorama | NS Stations Retail Bedrijf | PLUS Retail | Poiesz Supermarkten | Sligro | Spar | Vakcentrum | Groothandel in Levensmiddelen Van Tol | Vomar Voordeelmarkt |

Dit alles neemt niet weg dat gewerkt moet worden aan verbeteringen. Uw visie gaat samen met een aantal grote onderwerpen die urgent om aandacht vragen en waarvan de richting dezelfde is: Het bijdragen aan en oplossen van maatschappelijke issues als het klimaatvraagstuk, overgewicht, circulaire economie en natuur- en milieuvraagstukken. Supermarkten, foodservicebedrijven en het CBL zijn actief betrokken bij het Klimaatakkoord, de aanpak tegen voedselverspilling en afspraken in het Deltaplan Biodiversiteitsherstel. Daarnaast hebben wij met uw collega's Van Veldhoven en Blokhuis afspraken gemaakt over respectievelijk verpakkingen en gezondheid. Veel van deze afspraken en acties overlappen elkaar en versterken elkaar. Soms contrasteren ze en dan zoeken we samen met u en uw collega's in het Kabinet naar oplossingen.

Wij zien dat bestaande wetgeving belemmerend kan werken in de transitie naar een duurzamer en meer circulair voedselsysteem. Een voorbeeld hiervan is het verbod om dierlijke eiwitten te gebruiken als grondstof voor veevoer onder de strikte voorwaarden van voedselveiligheid en diergezondheid. Over voedsel en de productie ervan is veel discussie. Helaas zijn er ook veel misverstanden over voedsel. Wij verzoeken u om steun om onjuiste beeldvorming tegen te gaan en stelling te nemen tegen feitelijke onjuistheden die het zicht ontnemen op mogelijkheden om duurzamer en meer circulair te produceren. Voorbeelden hiervan zijn discussies over gebruik van moderne biotechnologie en het rationeel gebruik van gewasbeschermingsmiddelen om voedselverspilling tegen te gaan.

De noodzaak om zo weinig mogelijk te verspillen staat bij ons hoog in het vaandel. Wij hebben afgesproken om in 2030 de verspilling van voedsel in de supermarkt met zeker 50% te hebben gereduceerd. Niet alleen in de eigen bedrijfsvoering van supermarkten en foodservicebedrijven werken wij aan het behalen van deze doelstelling. Ook met andere schakels in de keten werken wij samen om voedselverspilling tegen te gaan. Dit doen wij onder andere in de Alliantie Verduurzaming Voedsel, een samenwerkingsverband van alle schakels in de voedselketen waar u nauw bij betrokken bent. Binnen het Klimaatakkoord hebben wij onder andere de ambitie uitgesproken om bij te dragen aan de eiwittransitie. Wij willen er actief aan bijdragen dat de verhouding in consumptie van 60% dierlijke eiwitten en 40% plantaardige eiwitten, omslaat naar 40% dierlijk en 60% plantaardig. Ook willen wij eraan bijdragen dat de klimaatfootprint van alle voedselproducten en grondstoffen ervoor in beeld wordt gebracht door een onafhankelijke partij. Hierdoor kunnen we de discussie over de transitie op basis van feiten voeren. Op gebied van biodiversiteitsherstel zijn de eerste stappen gezet naar ambitieuze doelen.

Op gebied van gezondheid en de strijd tegen overgewicht, hebben wij afspraken gemaakt in het Nationaal Preventieakkoord. Centraal voor supermarkten en foodservicebedrijven staat hier de aangescherpte aandacht voor producten uit de Schijf van Vijf. Wij zien nu al forse volumestijgingen in de verkoop van groente en fruit. Wij zoeken naar nog meer mogelijkheden om gezonde producten meer en beter onder de aandacht van onze klanten te brengen. Zo willen wij graag de mogelijkheid krijgen om op het etiket het voedselkeuzelogo Nutriscore toe te kunnen passen. Ook willen wij op het etiket van de relevante producten de verwijzing kunnen maken naar de Schijf van Vijf. Wij hopen dat u zich hiervoor sterk wilt maken bij uw collega van VWS. Gezondheid en duurzaamheid gaan bij Nutriscore en Schijf van Vijf-producten hand in hand en wij verwachten hier veel synergie-effecten.

Recent zijn alle supermarkten onder regie van het CBL gestart met een 4-jarig project 'Transparant Gezond&Duurzaam'. Deze Publiek-Private Samenwerking wordt mede gefinancierd door de Topsector Agri&Food en heeft als doel om een beslissingsondersteunend systeem te ontwikkelen dat middels consumenten-interfaces (smartphones, handheld-scanners) door consumenten gebruikt kan worden. Met name in de situatie waar consumenten zich in de complexe situatie geplaatst zien in de winkel, zowel online als fysiek, om een

verantwoorde keuze beter mogelijk te maken. De PPS 'Transparant Gezond&Duurzaam' wordt wetenschappelijk en praktisch begeleid en ondersteund door de Wageningen Universiteit en de Rijksuniversiteit Groningen.

Supermarkten en foodservicebedrijven stellen duurzaamheidseisen aan de productie van voedsel en de grondstoffen hiervoor. Zo hebben wij het initiatief genomen voor structurele bovenwettelijke voorwaarden op gebied van mens, dier en milieu onder de werktitels 'Varken van Morgen' en 'Kip van Morgen'. Samen met leveranciers, veehouders en maatschappelijke organisaties hebben we de lat hoger gelegd. Individuele bedrijven, producenten, leveranciers en afnemers, hebben hier concreet invulling aan gegeven. Het resultaat hiervan is dat in Nederlandse supermarkten alleen nog pluimveevlees en varkensvlees verkrijgbaar is dat aan bovenwettelijke voorwaarden voldoet. Complicerend hierbij is dat de Autoriteit Consument en Markt deze duurzaamheidsinitiatieven heeft beoordeeld als mededingingsbeperkend. Wij vragen dan ook uw aandacht om gezamenlijke bovenwettelijke inspanningen mogelijk te kunnen blijven maken waarbij deze niet stuiten op mededingingsrechtelijke beperkingen. Het wetsvoorstel 'Ruimte voor Duurzaamheidsinitiatieven' is al geruime tijd in voorbereiding. Wij hopen dat alle procedures rondom dit wetsvoorstel zo spoedig mogelijk worden afgerond zodat ook wij hier gebruik van kunnen gaan maken.

Ook aan de productie van grondstoffen stellen supermarkten en foodservicebedrijven extra voorwaarden. Zo is palmolie gecertificeerd volgens de RSPO-standaard, soja voor veevoer volgens de RTRS-standaard, vis volgens de MSC- en ASC-standaarden en worden aan de koffie-, thee- en cacao productie extra eisen gesteld volgens de FairTrade-, Utz- of RainforestAlliance-standaarden. Gesteld kan worden dat het gebruik van door de overheid erkende Topkeurmerken vooral door supermarkten wordt gesimuleerd. Uit de jaarlijkse monitoring in supermarkten blijkt jaar op jaar dat het gebruik van keurmerken in veel productgroepen forse omzettingen laten zien. Dezelfde trend zien wij bij biologische producten. Op biologisch wordt door supermarkten volop ingezet en we zien dat consumenten dit waarderen en steeds meer kopen.

En vorig jaar heeft het CBL samen met u het IMVO-Convenant Voedingsmiddelen getekend. Zoals bekend focussen wij hierbij op Leefbaar Loon voor medewerkers op productiebedrijven in ontwikkelingslanden en op het uitvoeren van due diligence in de keten om risico's in beeld te brengen en te mitigeren.

Een belangrijke trend is de nauwere ketensamenwerking die supermarkten en foodservicebedrijven zoeken met boeren en tuinders en fabrikanten. Door te produceren in gesloten ketens (zogenaamde dedicated supply chains), zijn alle ondernemers in de keten bekend en kunnen bovenwettelijke eisen voor verduurzaming en circulariteit worden gesteld. Langlopende contracten in deze gesloten ketens leiden tot zekerheid en stabiliteit bij zowel de leverancier als de afnemer. De mogelijke meerkosten kunnen in gesloten ketens beter in beeld worden gebracht en als basis dienen voor de bilaterale commerciële onderhandelingen. Ook bieden gesloten ketens de mogelijkheid om meer transparantie tussen ketenpartijen te realiseren maar ook kan de consument hierdoor beter geïnformeerd worden over de herkomst en het gehele productieproces van voedsel.

Want u constateert terecht in uw visie dat de economische positie van boeren, tuinders en vissers zodanig moet zijn dat zij een goed inkomen moeten kunnen genereren om hun bedrijven in stand te houden en kunnen voldoen aan de maatschappelijke opgaven. Deze economische randvoorwaarden gelden niet alleen voor boeren en tuinders maar voor alle bedrijven in de voedselketen die moeten bijdragen aan de transitie. Onze gezamenlijke opgave is om de consument hierin mee te krijgen. De consument is tenslotte het startpunt van de keten van financiële transacties waar alle kosten in de keten, inclusief de eventuele meerkosten voor verduurzaming en gezondheid vergoed moeten worden. Extra aandacht in dit verband vraagt het gegeven dat 80% van de

consumenten van Nederlandse producten niet in Nederland woont maar in de rest van Europa en ver daarbuiten. Hoewel het doorontwikkelen van exportmarkten niet onze taak is die wij van onze leden krijgen, verkennen wij graag met u welke rol het CBL hier in kan nemen.

Wij zouden het zeer op prijs stellen om onze initiatieven, mogelijkheden en aanpak in een persoonlijk gesprek met u nader toe te lichten. Ook spreken wij u graag over de rol en positie die supermarkten en foodservicebedrijven in de keten van grond tot mond innemen.

Wij maken hiervoor graag op korte termijn een afspraak met u.

Met vriendelijke groet,

Bert Roetert

Voorzitter